

Моніторингове дослідження щодо рівня адаптації учнів 5 класу в 2025/2026 навчальному році

Вид моніторингу – внутрішній.

Актуальність: сучасна освіта орієнтована на дитиноцентризм. Моніторингове дослідження є інструментом реалізації цього принципу, оскільки дозволяє створити комфортні, безпечні та сприятливі умови для повноцінного розвитку кожної дитини, забезпечуючи її психологічне благополуччя. Успішна адаптація 5-класників є невід'ємною складовою якісного освітнього процесу, що дозволяє педагогам та психологам вчасно реагувати на виклики перехідного періоду та мінімізувати їх негативні наслідки.

Мета дослідження: зробити комплексну оцінку процесу пристосування учнів 5 класу до нових умов навчання в основній школі, виявити потенційні труднощі та розробити ефективні заходи психолого-педагогічної підтримки.

Робоча група:

Оксана РАСПУТЬКО – заступник директора з навчально-виховної роботи;
Наталія МОЗГОВА - заступник директора з навчальної роботи;
Юлія МОХНУШКО – соціальний педагог
Тетяна САМОДАЙ– класний керівник 5 класу
Анастасія КОЦУБЕНКО – педагог-організатор.

Завдання дослідження:

1. Діагностувати рівень навчальної мотивації та пізнавальної активності учнів 5 класу.
2. Вивчити особливості емоційно-вольової сфери (рівень тривожності, самооцінка).
3. Проаналізувати характер взаємовідносин з однолітками та педагогами.
4. Виявити "групи ризику" – учнів, які мають виражені труднощі адаптації.
5. Розробити рекомендації для вчителів, батьків та адміністрації закладу освіти з метою корекції адаптаційного процесу.

Об'єкт дослідження: процес адаптації учнів 5 класу.

Суб'єкти дослідження: учні 5 класу, їхні батьки, вчителі, соціальний педагог.

Методи дослідження:

Збір даних: анонімне анкетування учнів 5 класу (інструментарій - анкета на визначення ступеня адаптації А.В. Фурмана), анонімне анкетування батьків учнів 5 класу з використанням вебінструменту «Google-форми», спостереження на уроках та перервах, оцінка активності, уваги, взаємодії з однолітками та вчителями, соціальним педагогом.

Обробка даних: опрацювання та аналіз отриманих даних, узагальнення результатів, підготовка аналітичної довідки.

Термін проведення моніторингового дослідження: 01 жовтня 2025-17 жовтня 2025.

**Програма дослідження
щодо рівня адаптації учнів 5 класу в 2025/2026 навчальному році**

I етап (Підготовчий):

- Формулювання мети та завдань дослідження.
- Визначення вибірки (учні 5 класу, батьки, педагоги).
- Планування дослідження, підбір та підготовка діагностичного інструментарію, розробка анкет «Google-форми».

II етап (Практичний):

- Анкетування учнів 5 класу (інструментарій - анкета на визначення ступеня адаптації А.В. Фурмана) (очний формат).
- анонімне анкетування батьків учнів 5 класу з використанням вебінструменту «Google-форми»
- Спостереження за поведінкою учасників освітнього процесу в різних ситуаціях (на уроках, перервах, під час перебування в укритті, оцінка активності, уваги, взаємодії з однолітками та вчителями.)
- Дослідження міжособистісних стосунків у класі.

III етап (Аналітичний):

- Обробка та систематизація отриманих даних.
- Аналіз результатів анкетування.
- Виявлення сильних сторін та проблемних зон.
- Підготовка аналітичного звіту та рекомендацій.

Очікувані результати

На основі аналізу отриманих даних буде визначено відсоток учнів з високим, середнім та низьким рівнем адаптації, виявлено основні причини дезадаптації (складність навчальної програми, конфлікти з вчителями/однолітками, особистісні проблеми), розроблено індивідуальні планів підтримки для учнів групи ризику.

Висновки та рекомендації

- Зіставлення результатів від різних груп респондентів.
- Розробка програми дій для усунення виявлених недоліків.
- Формування рекомендацій для адміністрації, педагогів, батьків та учнів, соціального педагога.
- Оприлюднення результатів дослідження на офіційному вебсайті закладу.

Додатки

- Результати анкетування.
- Аналітична довідка за результатами дослідження.

ДОВІДКА
за результатами моніторингового дослідження
Бочечківського ЗЗСО І-ІІІ ступенів
щодо рівня адаптації учнів 5 класу в 2025/2026 навчальному році

Мета опитування – вивчити та оцінити рівень адаптації учнів 5 класу до умов адаптаційного періоду Нової української школи, зробити комплексну оцінку процесу пристосування учнів 5 класу до нових умов навчання в основній школі, виявити потенційні труднощі та розробити ефективні заходи психолого-педагогічної підтримки.

Період дослідження – 01 жовтня 2025-17 жовтня 2025.

Тип опитування – анонімне анкетування учнів 5 класу (інструментарій - анкета на визначення ступеня адаптації А.В. Фурмана), анонімне анкетування батьків учнів 5 класу з використанням вебінструменту «Google-форми», спостереження за поведінкою учасників освітнього процесу в різних ситуаціях (на уроках, перервах, під час перебування в укритті, оцінка активності, уваги, взаємодії з однолітками та вчителями.)

У дослідженні взяли участь 16 учнів 5 класу.

З них 7 дівчаток та 7 хлопчиків.

За результатами проведеного дослідження рівня адаптації учнів 5 класу встановлено, що переважна більшість дітей має високий рівень адаптації до навчання в середній школі. Учні позитивно ставляться до нових умов навчання, легко спілкуються з учителями та однокласниками, активно беруть участь у шкільному житті, виявляють зацікавленість у навчанні.

У двох учнів виявлено середній рівень соціальної адаптації — спостерігаються незначні труднощі у взаємодії з однокласниками, адаптації до нових вимог і колективу, що потребує підтримки з боку класного керівника та соціального педагога.

Ще у двох дітей зафіксовано середній рівень психофізіологічної адаптації, що може бути пов'язано з підвищеною втомлюваністю, напруженням або зниженим самопочуттям у період адаптації.

Загалом рівень адаптації класу можна вважати високим. Діти в основному добре пристосувалися до нових умов навчання, проявляють позитивне ставлення до школи та навчальної діяльності. Рекомендовано продовжувати підтримувати сприятливий психологічний клімат у колективі, забезпечувати індивідуальну допомогу учням, які ще перебувають у процесі адаптації.

Висновок за результатами анкетування “Анкета на визначення ступеня адаптації” (А.В. Фурман) у відсотковому співвідношенні свідчить, що

- Високий рівень адаптації мають 8 учнів, що становить 66,6 % від загальної кількості.
- Середній рівень соціальної адаптації спостерігається у 16,7 % учнів.
- Середній рівень психофізіологічної адаптації – також у 16,7 % учнів.

Отже, загалом 83,4 % дітей добре адаптувалися до нових умов навчання, проявляють позитивне ставлення до школи, навчальної діяльності та колективу.

Невелика частина учнів (16,6 %) потребує додаткової уваги соціального педагога та класного керівника для полегшення соціального спілкування та стабілізації психофізіологічного стану.

Загальний рівень адаптації класу оцінюється як високий.

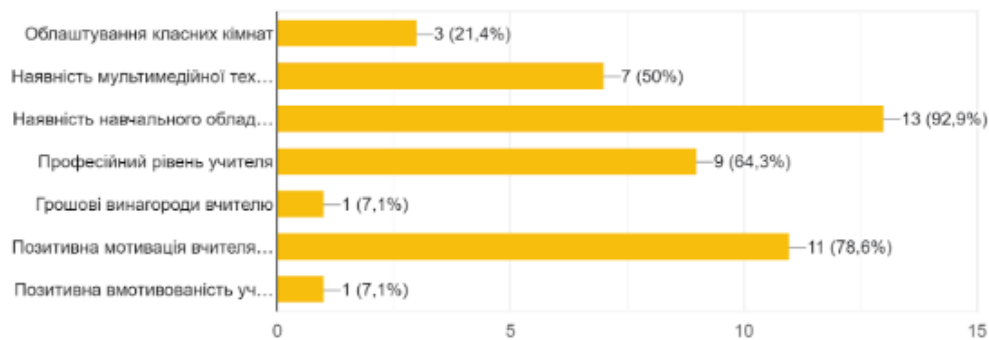
Спостереження за навчальними заняттями свідчать проте, що педагоги, працюючи з учнями 5-класниками, змінюють підходи до викладання предмету. А саме: регулярно змінюють форми роботи, щоб тримати увагу дітей. Використовують ігрові форми роботи, які допомагають підвищити інтерес дітей до вивчення навчального матеріалу. Використовують мультимедійні дошки, планшети, смартфони для унаочнення навчального матеріалу, виконання інтерактивних вправ, використання освітніх платформ у навчальному процесі. Залучають дітей до написання міні-проєктів та виконання творчих завдань, які сприяють формуванню ключових компетентностей. Більшість вчителів приділяє особливу увагу формуванню оцінюванню знань учнів, використовує у своїй практиці самооцінювання та взаємооцінювання. Усі педагогічні працівники враховують індивідуальні особливості учнів та вносять корективи у навчальний план.

На думку колективу у топ 5 ключових умінь педагога, які є важливими для досягнення результатів навчання учнів, входять:

- ✓ уміння здійснювати індивідуальний та диференційований підхід;
- ✓ використання інноваційних технологій;
- ✓ організація компетентнісного навчання;
- ✓ уміння організовувати дистанційне навчання;
- ✓ вміння розвивати та зберегти працездатність учня.

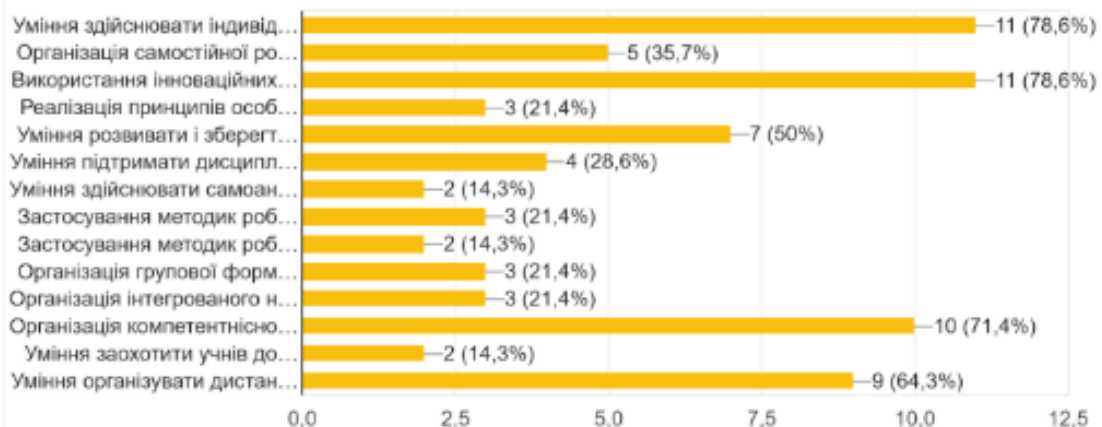
Які чинники, на вашу думку, найбільше впливають на якість освіти учнів у класах НУШ?

14 відповідей

Назвіть 5 ключових умінь учителя, важливих для досягнення результатів навчання учнів

14 відповідей

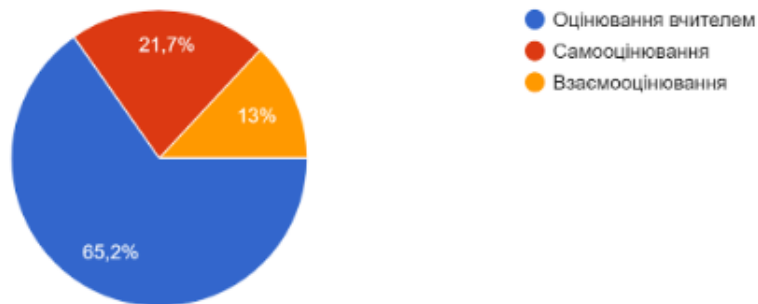
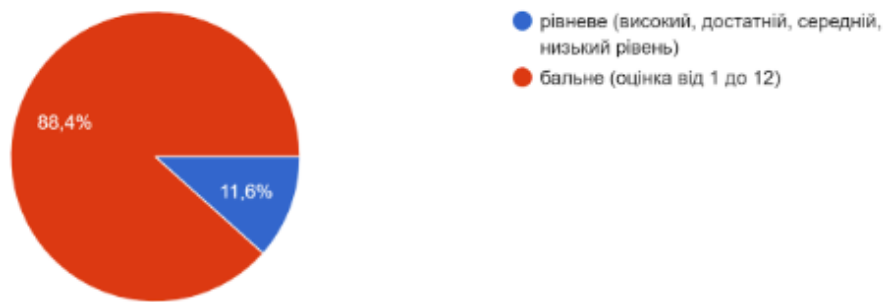
Педагогічні працівники, які працюють з учнями 5 класу, виділяють фактори, які ускладнюють роботу:

- пасивність та емоційна байдужість учнів;
- неслухняність та гіперактивність учнів;
- залежність учнів від електронних пристроїв;
- освітні втрати та розриви за період навчання у початковій школі.

Усі педагогічні працівники пройшли курси підвищення кваліфікації для викладання предметів у класах НУШ. Регулярно займаються самоосвітою, беруть участь у вебінарах, тренінгах, майстер-класах, консультуються у колег.

У 5 класі відбувся перехід учнів від рівневого до бального оцінювання. За спостереження видно, що учні 5 класу швидко адаптувалися до бального оцінювання. 88,4 % учнів та 83,1% батьків бальне оцінювання подобається більше, ніж рівневе, оскільки є більш зрозумілим для них. 62,3% учнів перевагу надають оцінюванню вчителем, 34,7 % подобається самооцінювання та взаємооцінювання. Про критерії оцінювання учні та їх батьки дізнаються від

учителя під час вивчення нової теми (69,6%), ознайомлюються з описом критеріїв оцінювання на платформі Classroom (42%) та на сайті закладу освіти (27,5%).

Розмова з п'ятикласниками у доброзичливій та відвертій атмосфері свідчить, що добре вчитися їм допомагають висока мотивація до навчання, допомога вчителів та батьків, підтримка друзів. Заважають вчитися повітряні тривоги, лінь, порушення поведінки учнями на уроках, низька самооцінка, гаджети. Серед труднощів, з якими зіткнулися п'ятикласники при переході з початкової до базової школи, відзначають:

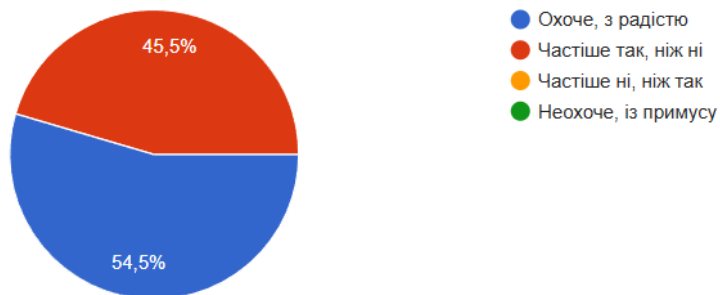
- поява нових предметів;
- поява нових вчителів з кожного предмету;
- велике навантаження, порівняно з початковою школою.

Відповідно до результатів анкетування батьків учнів 5 класу визначено, що діти відвідують заклад із задоволенням. 90,9% респондентів стверджують, що емоційний стан дітей стабільний.

1. Чи охоче Ваша дитина відвідує школу/приєднується до онлайн-уроків?

 Копіювати

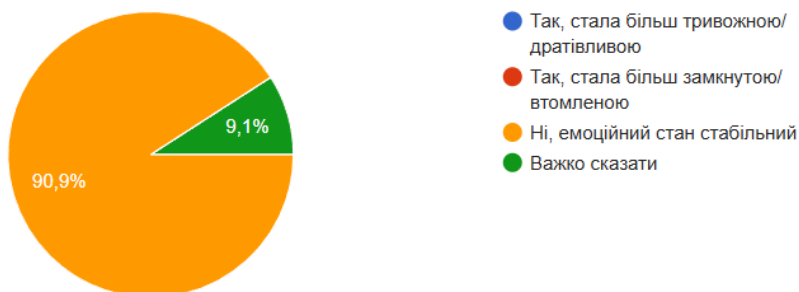
11 відповідей

2. Чи помітили Ви зміни в емоційному стані дитини з початком навчання у 5-му класі?

 Копіювати

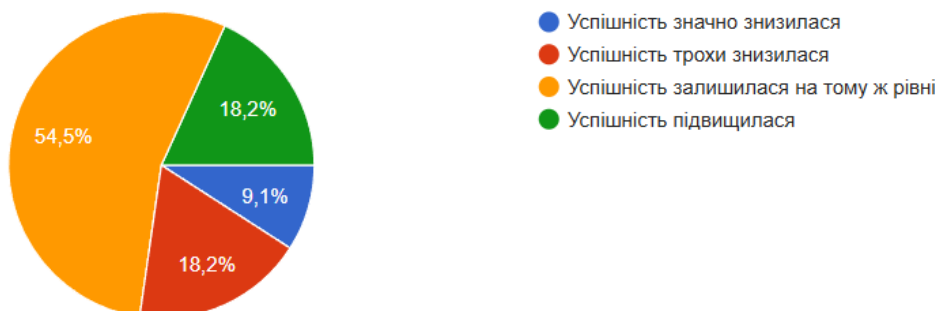
11 відповідей

3. Як Ви оцінюєте загальну успішність Вашої дитини у 5-му класі порівняно з початковою школою?

 Копіювати діаграму

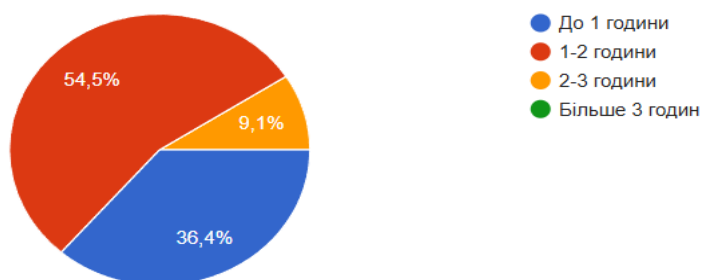
11 відповідей

4. Скільки часу (в середньому) Ваша дитина витрачає на виконання домашніх завдань?

11 відповідей

5. Чи може Ваша дитина самостійно виконувати домашнє завдання?

Копіювати діаграм

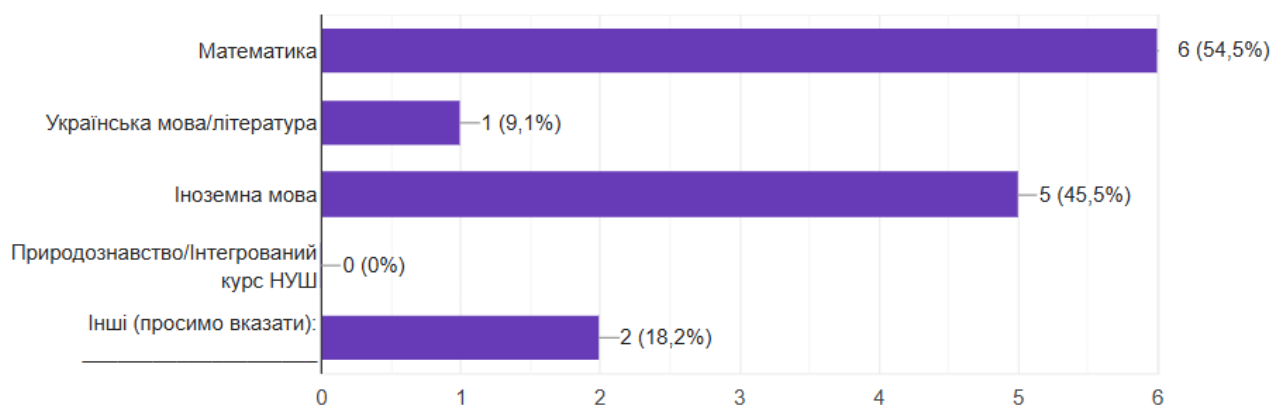
11 відповідей

6. Які предмети викликають у дитини найбільші труднощі? (Можна обрати декілька варіантів або вписати свої)

Копіювати діаграму

11 відповідей

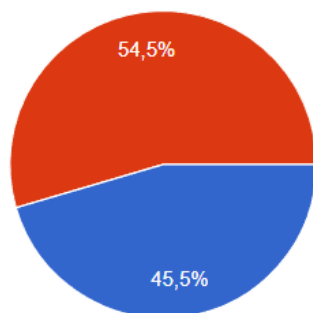

Більшість батьків наголошують, що можливість спілкуватися з друзями та регулярне відвідування школи є ключовими для дитини. Це свідчить про важливість збереження соціальних зв'язків, які були налагоджені в початковій школі.

7. Чи задоволена Ваша дитина стосунками з однокласниками?

 [Копіювати діаграму](#)

11 відповідей

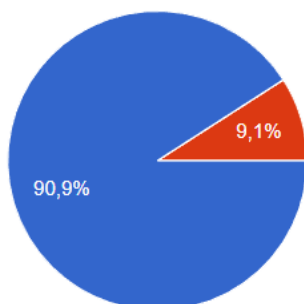

- Так, має багато друзів, відчувається комфортно
- В основному так, конфлікти бувають рідко
- Ні, часто виникають конфлікти/непорозуміння
- У дитини немає друзів у класі, вона відчувається самотньою

8. Чи легко дитина знаходить спільну мову з новими вчителями-предметниками?

 [Копіювати діаграму](#)

11 відповідей

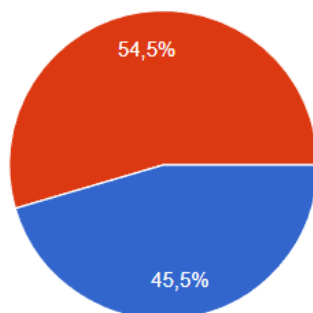

- Так, легко
- Не зовсім, є певні труднощі з деякими вчителями
- Ні, має проблеми у спілкуванні з більшістю вчителів
- Важко відповісти

9. Чи дотримується Ваша дитина режиму дня (вчасно лягає спати, прокидається, харчується)?

 [Копіювати діаграму](#)

11 відповідей

- Так, повністю дотримується
- В основному дотримується, іноді є відхилення
- Ні, режим дня порушений
- Не можу проконтролювати

10. Що, на Вашу думку, найбільше допомагає Вашій дитині в адаптації до 5-го класу, або що, навпаки, заважає? (Відкрите запитання)

Сестра

Важко відповісти

Дитині трішки стало важче, бо потрібно звикати до нових вчителів, а так все добре

Регулярне відвідування школи найбільше допомагає дитині адаптуватися до нового навчального закладу

Допомагає лояльне ставлення вчителів, спілкування з однолітками

Допомога батьків та вчителів

-

Доброзичлива атмосфера в школі

Ходити до школи, спілкування з друзями все

Комфортна та дружня атмосфера в закладі освіти

Не можу відповісти

Відповідно до результатів анкетування батьки висловлюють потребу в проведенні у класному колективі заходів, спрямованих на згуртування дітей. Це свідчить про розуміння батьками важливості створення міцного та дружнього класного колективу.

11. Яку допомогу від класного керівника, шкільного психолога чи вчителів-предметників Ви б хотіли отримати? (Відкрите запитання)

Вчителю математики зважати на складність предмету

Залишити все так як є

Все влаштовує

Дитина не потребує ніякої допомоги

Все влаштовує

Підтримку й допомогу у навчанні та спілкуванні

-

Допомоги не потребуємо

Все добре

Проведення у класному колективі заходів, спрямованих на згуртування дітей.

Да все добре. Більше заставляти навчатися

Переважає більшість батьків не має критичних зауважень чи термінових запитів на допомогу. Існуючі побажання стосуються індивідуалізації підходу до навчання (особливо складних предметів) та подальшої роботи над згуртуванням класного колективу.

Рекомендації:

1. Учителям-предметникам 5 класу:

1.1. Уникати перевантаження учнів складними завданнями та великим обсягом домашніх робіт. (постійно)

1.2. Узгодити з колегами та класними керівниками єдині вимоги щодо ведення зошитів, оформлення робіт, поведінки на уроках.

1.3. Застосовувати на уроках елементи гри, вікторини, групову роботу для підтримки інтересу до предмета та полегшення засвоєння нового матеріалу.

1.4. Враховувати вікові та психологічні особливості п'ятикласників при плануванні уроків та дозуванні домашніх завдань. (постійно)

1.5. Використовувати диференційований підхід до учнів з різним рівнем підготовки, надаючи підтримку тим, хто має труднощі. (постійно)

1.4. Моніторити ознаки перевтоми, рівень розгубленості учнів. Приділяти час на уроках для емоційних пауз.

2. Класному керівнику 5 класу Тетяні САМОДАЙ:

2.1. Проводити виховні години, тренінги, позакласні заходи, спрямовані на командування та покращення міжособистісних стосунків у класі.

2.2. Тримати на постійному контролі учнів «групи ризику», постійно співпрацювати з соціальним педагогом.

2.3. Постійно обмінюватися інформацією з учителями-предметниками про успішність та поведінку учнів.

2.5. Провести батьківські збори на тему «Особливості адаптації дитини до навчання в 5 класі: спільні дії батьків та школи».

2.4. Рекомендувати батькам:

- забезпечити повноцінний сон, раціональне харчування та достатній час для відпочинку та прогулянок на свіжому повітрі;

- уникати надмірного тиску та критики через можливе зниження оцінок на початковому етапі;

- відвідувати батьківські збори, підтримувати зв'язок з класним керівником та вчителями-предметниками.

3. Соціальному педагогу Юлії МОХНУШКО:

3.1. Здійснити моніторинг соціального статусу сімей, особливості виховання, що може впливати на процес адаптації дитини до школи.

3.2. Провести профілактичні бесіди та тренінги: «Правила спілкування та вирішення конфліктів», «Булінг та його профілактика» тощо.

3.3. Надавати практичні поради батькам щодо виховання, подолання труднощів адаптації, організації дозвілля дитини.

3.4. Співпрацювати з класним керівником для інформування батьків про особливості вікового розвитку п'ятикласників та важливість їхньої підтримки.

3.5. Взаємодіяти зі службою у справах дітей у випадках, що потребують зовнішнього втручання або додаткової допомоги.

Директор

Тетяна КОРОСЬКО